

KAUNO KOLEGIJOS PIRMO KURSO STUDENTŲ GIMTOSIOS KALBOS RAŠTINGUMO, KAIP KOMUNIKACINIO GEBĖJIMO, ASPEKTAI

Giedrutė Grigonienė, Irma Spūdytė

Kauno kolegija

Anotacija

Straipsnyje pateikiama kalbos, kaip komunikacinės priemonės, samprata, apibūdinamos gimtosios kalbos funkcijos bei reikšmė socialiniame gyvenime, pristatomi Kauno kolegijos Humanitarinių ir socialinių mokslų katedros atlikto studentų gimtosios kalbos raštingumo tyrimo, kuriuo buvo siekiama išsiaiškinti Kauno kolegijos pirmo kurso studentų požiūrį į gimtosios kalbos funkcijas, jos taisyklingą vartojimą bei nustatyti studentų raštingumo lygį, rezultatai.

Raktažodžiai. Gimtoji kalba, komunikacinė kompetencija, bendrieji gebėjimai, kalbos funkcija, raštingumas.

Įvadas. Mūsų amžius – aktyvių ir dinamiškų žmonių amžius. Intensyvūs pokyčiai reikalauja greitų ir tikslių sprendimų. Naujosios technologijos sukuria akimirksnio vaizdinius ir dirbtinę tikrovę, o žmogus, gebėdamas joje veikti, gali susikurti iliuziją, jog taip puikiai jam seksis ir realiame darbo pasaulyje, taigi mokytis komunikuoti nėra būtina. Tačiau komunikacinių įgūdžių svarba nemažėja, kadangi žmonės, turintys šių įgūdžių, jaučiasi tvirti įvairiausiose dalykinio, profesinio ar kasdienio bendravimo situacijose [7, 5]. Kalba laikoma pačia universaliausia komunikacijos priemone, nes bendraujant ji mums padeda perduoti informacijos turinį. Kiekvienas klausytojas nori girdėti tik logišką, tikslią, aiškią, taisyklingą kalbą – savą valstybinę kalbą, kuri yra tautos dvasios gelmių atspindys. Europos Parlamento ir Tarybos „Rekomendacijoje dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų“ bendravimas gimtąja kalba nurodytas kaip vienas iš aštuonių bendrųjų mokymosi visą gyvenimą gebėjimų [6]. Taigi kiekviena kultūringa visuomenė rūpinasi savo gimtąja kalba, jos informaciniu efektyvumu ir tobulumu, o komunikacinių gebėjimų plėtojimas tampa svarbiu uždaviniu asmenybės ugdymo procese.

Kad asmens raštingumas yra vienas iš pamatinių šių dienų ugdymo siekių, patvirtina JT ir UNESCO 2003-aisiais paskelbtas Jungtinių Tautų raštingumo dešimtmetis (2003-2013 m.) [13]. Pagal UNESCO statistiką, apie 20 proc. pasaulio gyventojų nemoka skaityti ir rašyti arba nesugeba dalyvauti savo bendruomenių veikloje kaip visaverčiai jos nariai [17, 78]. Tad šiuo metu pasaulyje ir Lietuvoje vis plačiau diskutuojama apie naują problemą – funkcinį neraštingumą [16,17]. Tai reiškia, kad, nepaisant įgyto privalomo bendrojo išsilavinimo, asmuo neturi pakankamų skaitymo, rašymo, skaičiavimo gebėjimų, reikalingų spręsti kasdienio gyvenimo problemas. Dažnai konstatuojama, kad aukštosiose mokyklose specialybės kalbos dėstymo kokybei neigiamą įtaką daro menkos studentų gimtosios kalbos žinios, kurias jie „atsineša“ iš vidurinių mokyklų.

Tyrimo tikslas – atskleisti studentų požiūrį į gimtosios kalbos funkcijas socialiniame gyvenime ir nustatyti studentų gimtosios kalbos raštingumo lygį.

Uždaviniai:

1. Apibūdinti kalbos, kaip komunikacinės priemonės, bei raštingumo sampratą.
2. Apibrėžti gimtosios kalbos, kaip bendrojo gebėjimo, įgūdžių reikšmę socialinio gyvenimo kontekste.
3. Išsiaiškinti studentų požiūrį į gimtosios kalbos funkcijas socialiniame gyvenime, jos taisyklingą vartojimą bei nustatyti jų gimtosios kalbos raštingumo lygį.

Tyrimo objektas – gimtosios kalbos funkcijos bei praktiniai gimtosios kalbos įgūdžiai.

Tyrimo metodai. Mokslinės literatūros analizė, dokumentų analizė, apklausa (raštu).

Gimtoji kalba kaip bendrasis gebėjimas bei komunikacijos verbalinis kodas. Mokslinėje literatūroje (Grebliauskienė, Večkienė, 2004; Baršauskienė, 2005; kt.) pabrėžiama, kad šiandien kiekvienam specialistui svarbu gebėti tinkamai komunikuoti arba, kitaip tariant, kvalifikuotai bendrauti.

Komunikacija, kuri Tarptautinių žodžių žodyne (1985) apibrėžiama kaip bendravimo, keitimosi patyrimu, mintimis, išgyvenimais procesas, pagal naudojamo kodo specifiką gali būti skirstoma į verbalinę ir neverbalinę. „Verbalinė komunikacija – tai keitimosi informacija procesas, kai informacija koduojama tam tikra kalbinių ženklų sistema“ [3, 10]. Gebėjimas naudotis kalbomis (klausymas, kalbėjimas, skaitymas, rašymas) įvardijamas kaip komunikacinė kompetencija.

Komunikacinę kompetenciją sudaro (pagal Van Eką) [2]: *lingvistinė kompetencija* (žodynas, taisyklių mokėjimas, šių elementų komponavimas); *sociolingvistinė kompetencija* (gebėjimas vartoti ir interpretuoti kalbos formas pagal bendravimo situaciją, suvokiant komunikacijos intencijas); *diskursyvinė kompetencija* (gebėjimas suprasti ir bendraujant rišliai kalbėti); *strateginė kompetencija* (gebėjimas vartoti verbalinę ir neverbalinę kalbą); *sociokultūrinė kompetencija* (gebėjimas suvokti sociokultūrinį kontekstą, kuriame vartojama ta kalba); *socialinė kompetencija* (tai noras bendrauti su kitu, pasitikėjimas savimi ir kt.). Vadinasi, komunikacija

apima visą žmogaus esmę: mintį, kalbą, balsą, veiksma, o pati kalba yra tarsi komunikacinių gebėjimų plėtojimo priemonė [5, 41].

Šernas V. (2006) teigia, kad gebėjimo komunikuoti pagrindas – apibendrinta individo kultūrinė bei kalbų mokymosi patirtis [13]. Taigi komunikacija prasideda nuo kalbos, o būtina efektyvios komunikacijos sąlyga, elementari norma – taisyklinga, aiški, stilinga kalba. Lietuvių bendrinė kalba, kaip ją apibūdino Skardžius P., yra bendra visų lietuvių tarpusavio susižinojimo, komunikacinė priemonė, žodžiu ir raštu bendriesiems kultūriniais ir civilizaciniais reikalams vartojama kalba [4, 135].

Europos Parlamento ir Tarybos „Rekomendacijoje dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų“ bendravimas gimtąja kalba nurodytas kaip vienas iš aštuonių bendrųjų gebėjimų, kurie yra būtini, siekiant išlikti mokymosi visą gyvenimą amžiuje. Šiame dokumente teigiama, jog įgiję bazinį išsilavinimą jauni žmonės turėtų turėti suaugusiųjų gyvenimui būtinus bendruosius gebėjimus ir juos toliau tobulinti, palaikyti ir atnaujinti mokydami visą gyvenimą. Bendravimas gimtąja kalba reiškia sugebėjimą žodžiu ir raštu reikšti ir aiškinti mintis, jausmus ir faktus (klausymas, kalbėjimas, skaitymas ir rašymas) ir bendrauti kalbine prasme tinkamu būdu įvairioje socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje, kaip antai, švietimas ir mokymas, darbas, namai ir laisvalaikis. Bendravimas gimtąja kalba reiškia, kad žmogus turi išmanyti pagrindinį žodyną, funkcinę gramatiką ir kalbos funkcijas. Be to, tai ir pagrindinių žodžių sąveikų tipų, daugelio literatūrinių ir neliteratūrinių tekstų, pagrindinių įvairių kalbos taisyklių ir funkcinų stilių, kalbos variantiškumo bei bendravimo skirtingose situacijose išmanymas. Žmonės taip pat turėtų gebėti raštu ir žodžiu bendrauti įvairiose situacijose, stebėti savo bendravimą ir prisitaikyti prie situacijos. Be to, tai reiškia sugebėjimą rašyti ir skaityti skirtingų tipų tekstus, ieškoti, rinkti ir apdoroti informaciją, naudotis pagalbinėmis priemonėmis, formuluoti ir įtikinamai dėstyti argumentus priklausomai nuo situacijos. Teigiamas požiūris į bendravimą gimtąja kalba – tai polinkis į kritišką ir konstruktyvų dialogą, estetinių savybių vertinimas ir noras jų siekti bei domėjimasis bendravimu su kitais [6]. Taigi *raštingumas*, siaurąja prasme, suprantamas kaip asmens sugebėjimas skaityti ir rašyti. Plačiąja prasme, *raštingumas* yra asmens gebėjimas būti visuomenės nariu, t.y. gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti. Raštingumas reiškia asmens gebėjimų kokybiškumą ir yra išsilavinimo kokybės ženklas. Bendrasis raštingumas vadinamas baziniu gebėjimu ir apibūdinamas kai „įėjimo“ į bet kokią veiklą gebėjimas, užtikrinantis būtiniausius poreikius [17, 78].

Miliūnaitė R. (2006) kalbos išmanymą sieja su prestižu visuomenėje, nes didėjant išsilavinimo poreikiui formuojama nuostata, kad išsilavinusiam žmogui būtina gerai mokėti kalbą. Geri kalbos gebėjimai didina asmens vertės pajautimą ir leidžia jam daryti poveikį kitiems visuomenės nariams, t.y. kelia jo socialinį statusą. Neraštingo žmogaus įvaizdis negali kelti pasitikėjimo [9, 91]. Petrauskienė A., kt. (2007) pažymi, kad vienas iš efektyvios komunikacijos, abipusio proceso su grįžtamoju ryšiu, bruožų yra gera rašytinės komunikacijos kokybė [11, 21].

Anot Pupkio A. (2005), globalizacija keičia socialinius žmonių santykius, amžinosios vertybės – tautiškumas, dorovė tikėjimas – pakeičiamos primityviomis vertybėmis. Jo nuomone, tokioje - vartotojų - visuomenėje kalba įgyja naują – vartojamąją funkciją. Kalba kai kuriais atvejais darosi panaši į pakuotę, - kuo patrauklesnė pakuotė, tuo patrauklesnė ir pati prekė. Nesvarbu, kiek tiksliai informuojama, kiek būtina paveikti pirkėją. Pupkis A. (2005) teigia, kad tik nuo visų mūsų, nuo šiandienos studentų nuostatų, požiūrio į kalbą, vertybių skalės ir praktinių gebėjimų vartoti kalbą priklausys tai, kiek daugiakalbystės sąlygomis gebėsime puoselėti savo kalbą, saugoti nuo neigiamos kitų kalbų įtakos [12, 207].

Alaunienė Z. (2001) pabrėžia, kad kalbos ugdymas ir puoselėjimas – aukštosios mokyklos priedermė. Siekdama kelti savo šalies kultūrą aukštoji mokykla turi rūpintis kalbos ugdymu, kad studentai taptų ne tik gerais specialistais, bet ir kultūringais, mokančiais tinkamai vartoti bendrinę kalbą žmonėmis [1, 3].

Apibendrinant galima teigti, kad komunikacinė kompetencija, kaip geras kalbos mokėjimas bei informacijos perdavimas ir priėmimas, leidžia asmeniui sėkmingai integruotis į visuomenę ir yra asmens profesinės sėkmės prielaida.

Empirinio tyrimo metodologija. Tyrimui buvo naudojama 2006 m. Švietimo ir mokslo ministerijos atlikto tyrimo „Lietuvių kalbos vartojimas aukštosiose mokyklose“ [8] anketa studentams, kuri yra papildyta ir pritaikyta kolegijos reikmėms. Apklausos anketą sudaro dvi dalys: klausimai studentų nuomonei apie gimtosios kalbos funkcijas užfiksuoti ir praktinės užduotys, skirtos raštingumo lygiui nustatyti (1 lentelė).

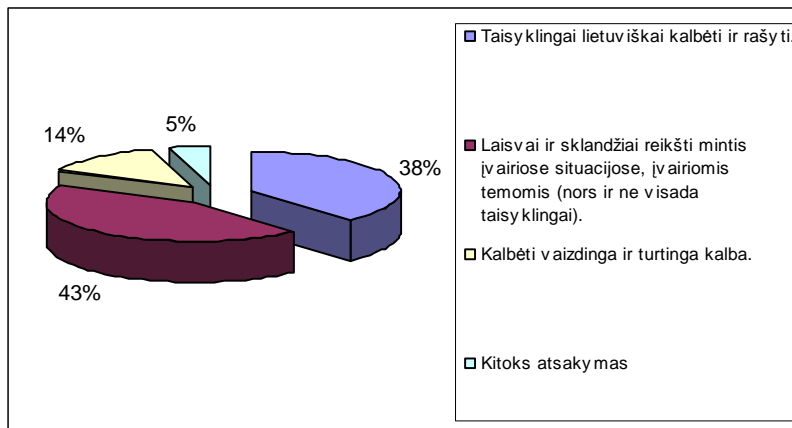
1 lentelė. Tyrimo diagnostinės dalies charakteristika.

Praktinių užduočių blokai	Užduoties pobūdis	Sakinių skaičius	Reikalingų atsakymų skaičius
I	Rašyba	12	48
II	Skyryba	7	31
III	Kalbos kultūra	13	13

Diagnosticinio testo užduotys buvo parengtos orientuojantis į Lietuvos bendrojo išsilavinimo (gimtosios kalbos) standartą XI-XII klasėms.

Tyrimas buvo atliktas 2009 m. spalio mėn. Taikytas netikimybinės (patogiosios) atrankos metodas, t.y. tyrime dalyvavo Kauno kolegijos pirmo kurso studentai, 2009 m. rudens semestre studijavę Lietuvių kalbos kultūrą. Iš viso apklausti 647 studentai, tai sudarė 26 proc. bendro nuolatinių ir išėstinių studijų studentų. Atliekant tyrimą buvo laikomasi anonimiškumo principo. Tyrimo duomenys apdoroti naudojant SPSS 12.0 statistinės programos paketą.

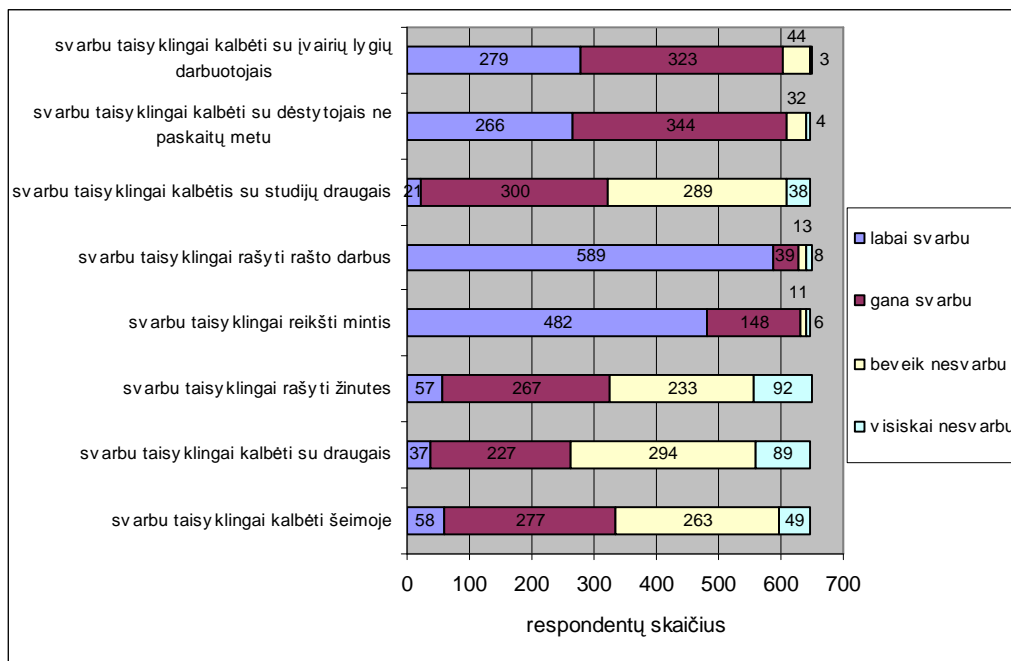
Tyrimo rezultatų apžvalga. Pirmas tyrimo anketoje suformuluotų klausimų buvo toks: *kas, Jūsų nuomone, svarbiausia šiuolaikiniam žmogui, vartojančiam lietuvių kalbą?* 43 proc. Kauno kolegijos studentų nuomone, šiuolaikiniam žmogui, vartojančiam lietuvių kalbą, svarbiausia laisvai ir sklandžiai reikšti mintis įvairiose situacijose, įvairiomis temomis (nors ir ne visada taisyklingai). 38 proc. išskiria taisyklingą sakininę ir rašytinę kalbą, 14 proc. pirmenybę teikia vaizdingai ir turtingai kalbai (1 pav.).

1 pav. Studentų nuomonė apie tai, kas svarbiausia šiuolaikiniam žmogui, vartojančiam lietuvių kalbą

Galima teigti, kad apklaustųjų atsakymuose dominuoja vartojamoji kalbos funkcija, nors daugiau nei trečdalis jų labiausiai vertina taisyklingą kalbą, o studentų atsakymai pasiskirsto vienodai, nepriklausomai nuo studijų krypties.

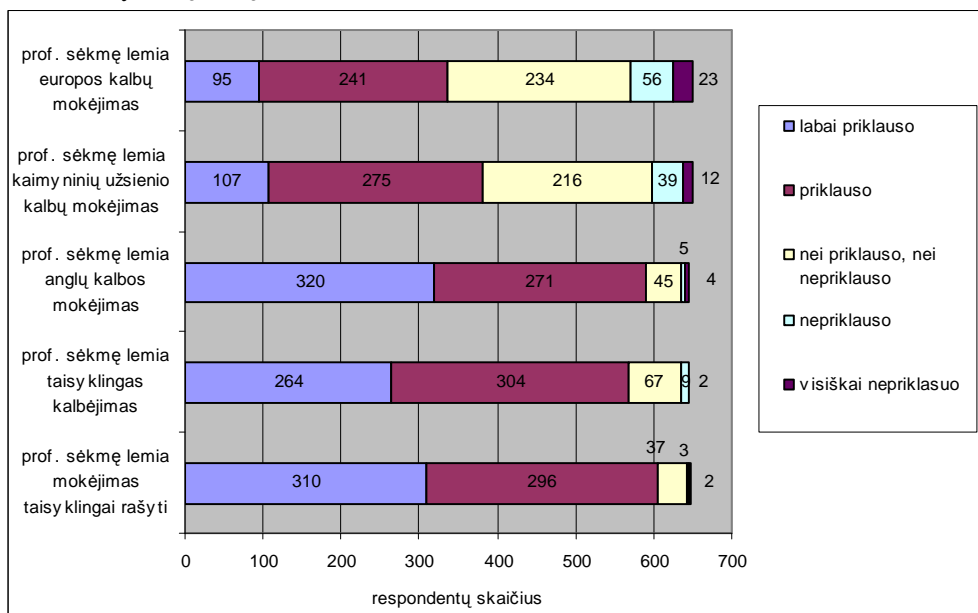
Siekiant nustatyti studentų požiūrį į taisyklingos lietuvių kalbos vartojimą įvairiose socialinio gyvenimo situacijose, buvo pateiktas klausimas, kiek jiems asmeniškai svarbu taisyklingai lietuviškai kalbėti, rašyti, reikšti mintis šeimoje, bendraujant su draugais, rašant telefonines žinutes, kalbant paskaitose, rašant studijų darbus ir kt. Kauno kolegijos pirmo kurso studentams taisyklingai vartoti lietuvių kalbą svarbiau formalioje aplinkoje nei bendraujant su artimaisiais, draugais. Didžiąją dalį (97 proc.) studentų labai svarbu arba svarbu taisyklingai vartoti lietuvių kalbą rašant rašto darbus, reiškiant mintis paskaitose, seminaruose (2 pav.). 94 proc. studentų teigia, kad jiems labai svarbu arba svarbu taisyklingai kalbėti su įvairių įstaigų darbuotojais, 93 proc. – su dėstytojais ne paskaitų metu. Maždaug pusė (52 proc.) apklaustųjų laikosi nuostatos, kad bendraujant šeimoje taip pat svarbu taisyklingai vartoti kalbą. Tačiau daugiau nei pusei (59 proc.) studentų beveik nesvarbu arba visiškai nesvarbu taisyklingai vartoti lietuvių kalbą bendraujant su draugais, bendraamžiais savo aplinkoje, gatvėje, vakarėliuose, pusei (50 proc.) – rašant telefonines žinutes ar elektroninius laiškus.

2 pav. Studentų požiūris į lietuvių kalbos vartojimą socialiniame kontekste

Studentų atsakymai rodo, jog jie aiškiai skiria viešas ir neformalias, privačias situacijas ir viešajai kalbai kelia aukštesnius taisyklingumo reikalavimus, ypač kalbos vartojimui kolegijoje.

Trečiuoju klausimu buvo paklausta, kiek, studentų nuomone, profesinė sėkmė dabartinėje Lietuvoje priklauso nuo lietuvių ir kitų kalbų mokėjimo. Didžioji dauguma sutinka, kad profesinė sėkmė labai priklauso arba priklauso nuo mokėjimo taisyklingai rašyti ir kalbėti lietuviškai bei užsienio (anglų) kalbos žinių – taip mano atitinkamai 93 proc., 87 proc. ir 91 proc. respondentų (3 pav.). Be to, pusė (52 proc.) apklaustųjų mano, jog profesinei sėkmei įtakos turi ir kitų Europos kalbų mokėjimas, daugiau nei pusė (59 proc.) studentų reikalingomis laiko ir kaimyninių šalių kalbas.

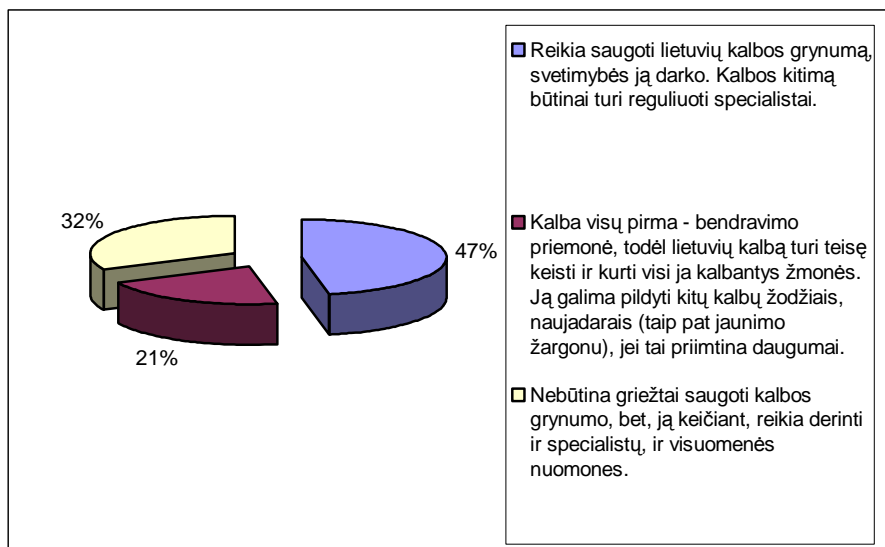

3 pav. Gimtosios ir kitų kalbų įtaka profesinei sėkmei (studentų požiūris)

Taigi studentų požiūriu, taisyklinga kalba turi aukštą prestižą darbo rinkoje.

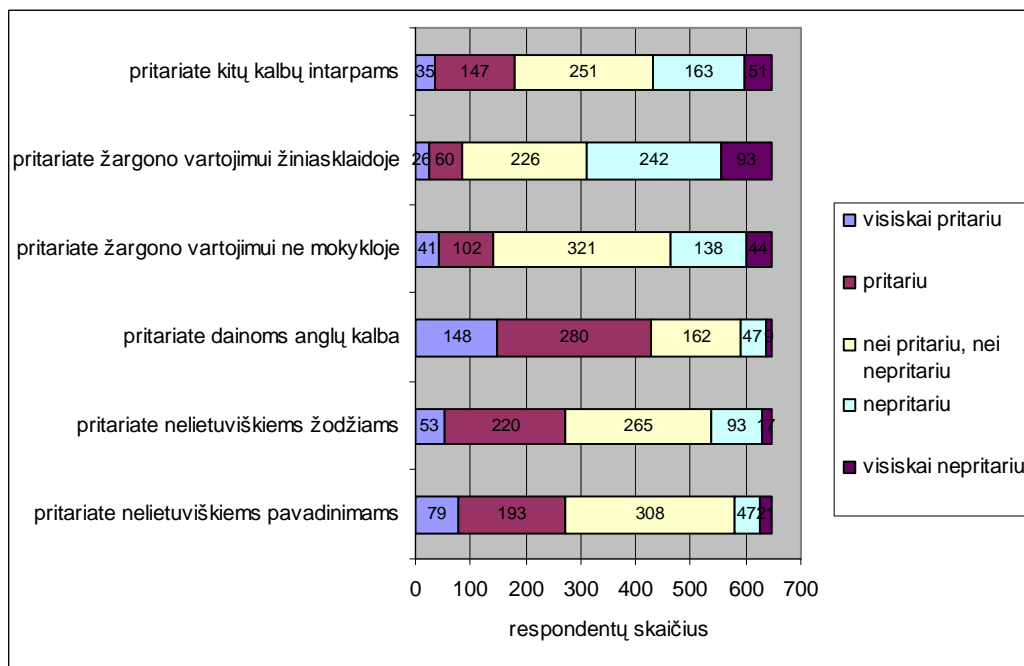
Atsakydami į ketvirtąjį anketos klausimą, respondentai turėjo pasirinkti vieną iš trijų teiginių, kuris labiausiai atspindi jų nuomonę. Beveik pusė studentų (47 proc.) pritaria, kad reikia saugoti lietuvių kalbos grynumą, svetimybės ją dardo, o kalbos kitimą būtinai turi reguliuoti specialistai (4 pav.). Maždaug ketvirtadalis

(21 proc.) mano, kad kalba, visų pirma - bendravimo priemonė, todėl lietuvių kalbą turi teisę keisti ir kurti visi ja kalbantys žmonės; lietuvių kalbą galima pildyti kitų kalbų žodžiais, naujadarais (taip pat jaunimo žargonu), jei tai priimtina daugumai. 32 proc. studentų mano, kad nebūtina griežtai saugoti kalbos grynumo, bet, ją keičiant, reikia derinti ir specialistų, ir visuomenės nuomones.

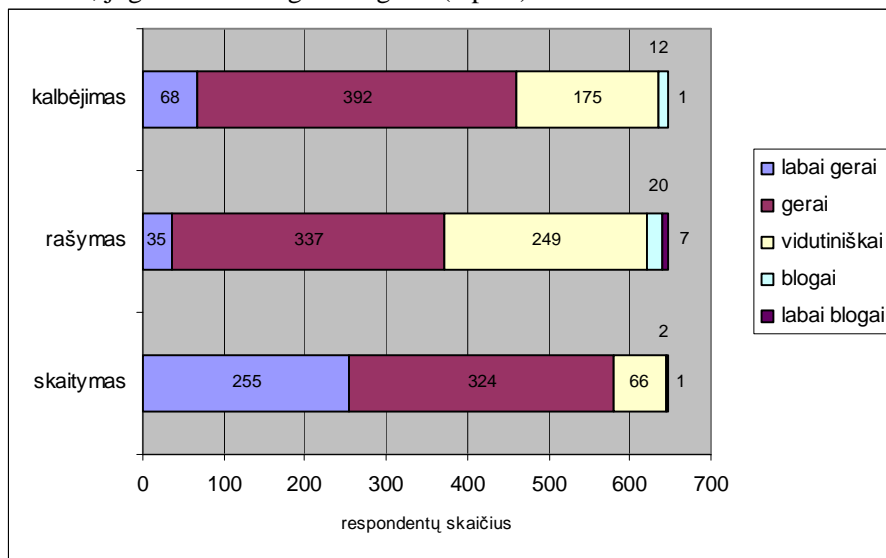
4 pav. Studentų požiūris į lietuvių kalbos grynumą ir jos kaitą

Vertindami kitų kalbų įtaką lietuvių kalbai daugiau nei pusė (66 proc.) studentų visiškai pritaria arba pritaria, kad Lietuvos dainininkai, muzikos grupės dainas atliktų anglų ir kitomis kalbomis (5 pav.). Yra daugiau pritariančių nei nepritariančių nelietuviškiems žodžiams lietuvių kalboje, jei yra lietuviški atitikmenys, bei nelietuviškiems pavadinimams. Studentų nuomone, didžiausią neigiamą įtaką lietuvių kalbos vartojimui ir jos taisyklingumui daro netaisyklinga viešoji lietuvių kalba – ypač žiniasklaidos bei jaunimo žargonas. Matyti, kad studentai kai kuriems jų kalbinėje aplinkoje esantiems ir neigiamą įtaką jų gimtajai kalbai darantiems veiksniams iš dalies pritaria. Studentai gana retai įžiūri svetimų kalbų, ypač anglų, grėsmę lietuvių kalbai vartojant jas tokiose situacijose kaip nelietuviški įstaigų pavadinimai, nelietuviški žodžiai, turintys lietuviškus atitikmenis (pav. kompiuterių programų kalba) ir kt.

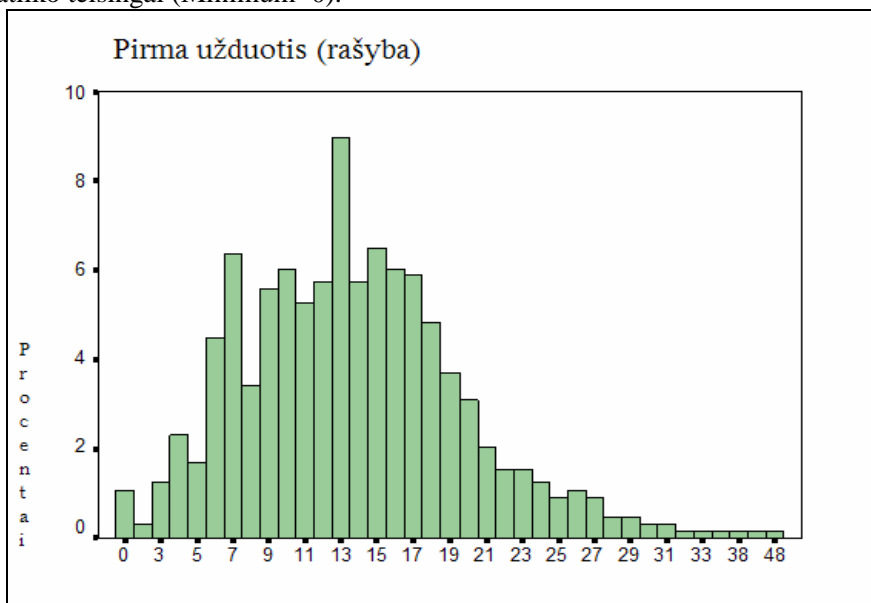
5 pav. Kitų kalbų įtakos lietuvių kalbai vertinimas

Vertindami savo lietuvių kalbos žinias ir įgūdžius, 71 proc. respondentų kalbėjimą įsivertina labai gerai ir gerai, kiek silpniau įsivertina rašymą – 57 proc. mano, jog jie rašo labai gerai ir gerai, o skaitymą įsivertina geriausiai – 90 proc. mano, jog skaito labai gerai ir gerai (6 pav.).

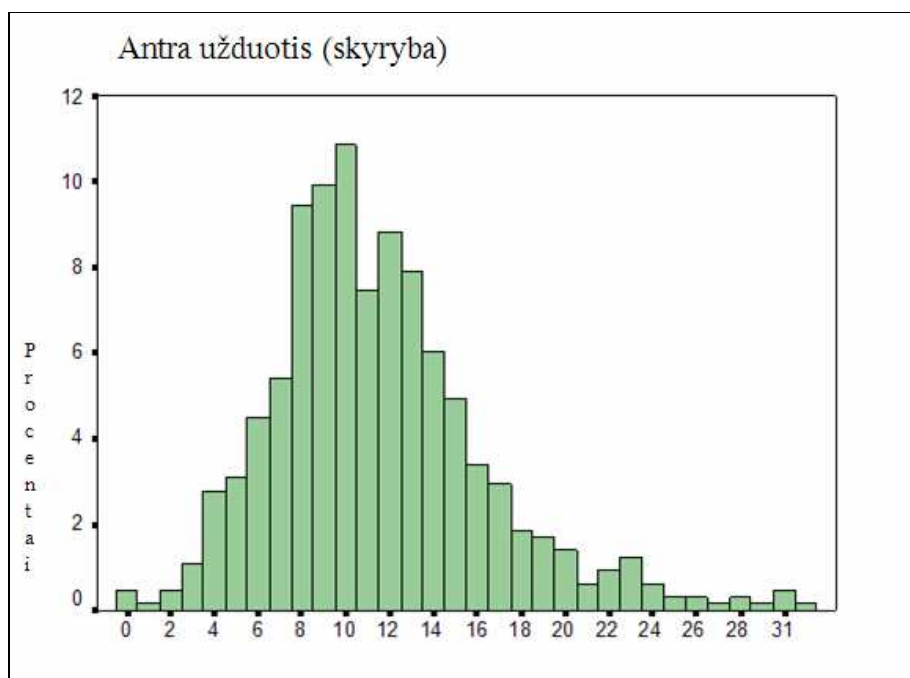
6 pav. Studentų lietuvių kalbos įgūdžių įsivertinimas

Diagnosticinė testas parodė, koks yra studentų raštingumo lygis. 94 proc. respondentų padarė ne daugiau kaip 24 rašybos klaidas iš 48 galimų (7 pav.). Dažniausiai pasitaikantis klaidų skaičius (moda), atliekant rašybos užduotį, buvo lygus 13. Klaidų vidurkis $M=13,67$. Standartinis nuokrypis $\sigma=6,32$. Buvo studentų, kurie visas rašybos užduotį atliko teisingai (Minimum=0).

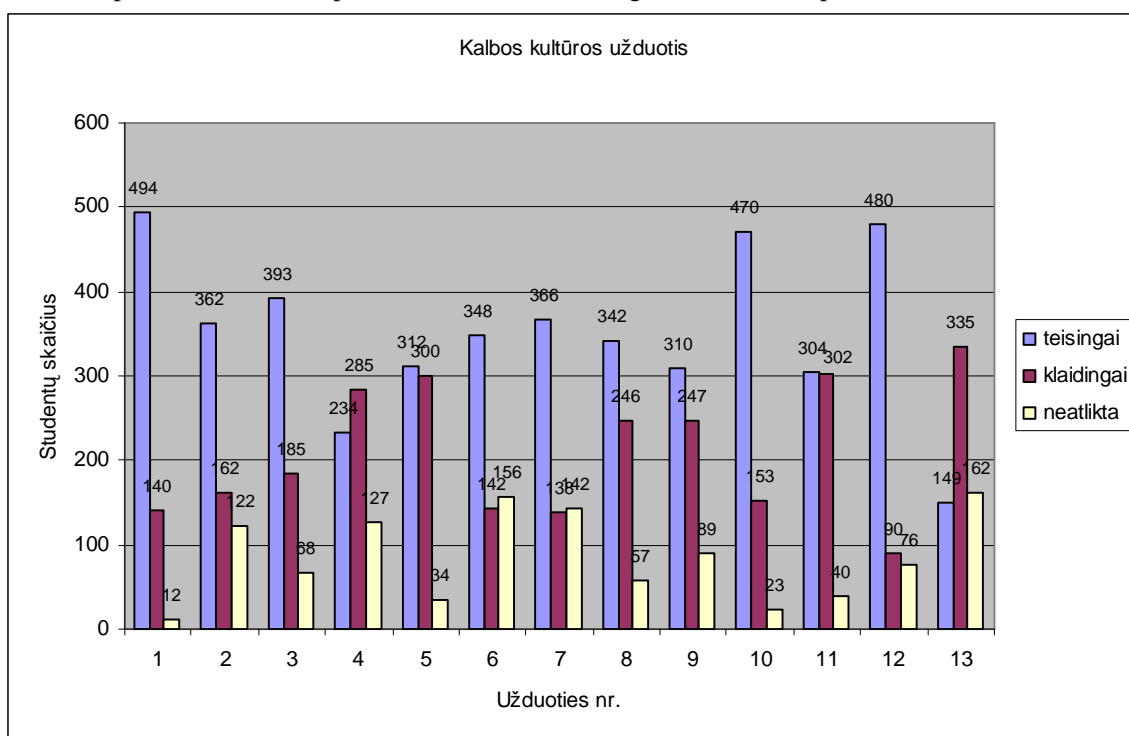
7 pav. Rašybos užduoties rezultatai

Paanalizavus skyrybos užduoties rezultatus, matyti, jog dažniausiai pasitaikantis klaidų skaičius (moda), atliekant skyrybos užduotį, buvo lygus 10 (8 pav.). Klaidų vidurkis $M=11,47$. Standartinis nuokrypis $\sigma=4,95$. Buvo studentų, kurie visas skyrybos užduotį atliko teisingai (Minimum=0).

8 pav. Skyrybos užduoties rezultatai.

Trečiojoje praktinėje užduotyje studentai turėjo surasti ir ištaisyti kalbos klaidas. 9 paveiksle matyti, kad kai kurias užduotis (pvz. 1, 2, 3, 10) respondentams sekėsi atlikti geriau nei kitas (pvz. 4, 5, 13).

9 pav. Kalbos kultūros užduoties rezultatai.

Tyrimo anketos pabaigoje respondentai turėjo galimybę pasakyti savo pastabas ir pasiūlymus. Buvo pareikšta pastabų tiek lietuvių kalbos vartojimo, tiek tyrimo (apklausos raštu) atžvilgiu. Iš pateiktų pastabų ir pasiūlymų išryškėjo studentų pozityvus požiūris į lietuvių kalbos taisyklingą vartojimą (pvz., „Jei gyvename Lietuvoje, tai kalbėti ir rašyti turime lietuviškai“) bei kritinis požiūris į anketines apklausas (pvz., „Daug studentų nesistengia pildydami tokias anketas, todėl manau, kad nebus tiesos“ arba „Daugiau tokių apklausų,

tik nebūtinai susijusių su lietuvių kalba“). Buvo siūloma populiarinti lietuvių kalbą (pvz., „*Daugiau informacijos sklaidos apie taisyklingą lietuvių kalbą*“).

Apibendrinant tyrimo rezultatus, galima teigti, jog studentams svarbu tinkamai komunikuoti, o taisyklingą gimtosios kalbos vartojimą jie vertina kaip svarbų sėkmingos profesinės veiklos komponentą.

Išvados ir rekomendacijos:

1. Kalba yra komunikacinių gebėjimų plėtojimo priemonė, o bendravimas gimtąja kalba – vienas iš bendrųjų gebėjimų, kurie yra būtini, siekiant išlikti mokymosi visą gyvenimą amžiuje.

2. Bendravimas gimtąja kalba reiškia sugebėjimą rašyti ir skaityti skirtingų tipų tekstus, ieškoti, rinkti ir apdoroti informaciją, naudotis pagalbinėmis priemonėmis, formuluoti ir įtikinamai dėstyti argumentus priklausomai nuo situacijos.

3. Geras kalbos mokėjimas, apibūdinamas kaip raštingumas, didina asmens vertės pajautimą, kelia jo socialinį statusą, leidžia asmeniui sėkmingai integruotis į visuomenę ir yra asmens profesinės sėkmės prielaida.

4. Apibendrinant empirinio tyrimo rezultatus, galima teigti, kad:

- studentai prioritetą teikia kalbos laisvumui, sklandumui, o taisyklingumas, jų nuomone, svarbesnis formalioje aplinkoje (rengiant rašto darbus, bendraujant su dėstytojais, kt.);

- gebėjimas taisyklingai rašyti ir kalbėti gimtąja kalba turi didelę įtaką profesinei sėkmei; didžioji dauguma sutinka, kad profesinė sėkmė labai priklauso ir nuo kitų (užsienio) kalbų mokėjimo;

- studentai pritaria, kad reikia saugoti lietuvių kalbos grynumą, o svetimybės ją darko; vertindami kitų kalbų poveikį lietuvių kalbai, kaip neigiamus veiksnius studentai paminėjo kitų kalbų intarpus bei žargono vartojimą žiniasklaidoje;

7. Diagnostinio testo rezultatai rodo, kad studentams reikia ne tik specialybės kalbos, bet ir bendrinės lietuvių kalbos studijų aukštojoje mokykloje, o dalis studentų neadekvačiai vertina savo gimtosios kalbos įgūdžius.

8. Siekiant gerinti studentų gimtosios kalbos raštingumą, rekomenduojama teikti jiems papildomas lietuvių kalbos konsultacijas, populiarinti lietuvių kalbą, organizuojant įvairius renginius (konkursus, viktorinas, kt.). Būtų tikslinga orientuotis į integruotų savarankiškų darbų rengimą, kad gimtosios kalbos įgūdžiai būtų lavinami per įvairių mokomųjų dalykų paskaitas.

Literatūros sąrašas

- [1]. Alaunienė Z. Bendrosios kalbos kultūros ugdymo rekomendacijos aukštosioms mokykloms. Vilnius: Baltos lankos, 2001.
- [2]. Baltrušaitienė R. Komunikacinių gebėjimų ugdymo/si integralumo problemos. Prieiga per internetą http://74.125.77.132/search?q=cache:Y2wiVmBteFoJ:www.ipc.lt/liet/old/old/konf_medz/baltrusaitiene.doc+komunikacini%C5%B3+geb%C4%97jim%C5%B3+svarba&cd=9&hl=lt&ct=clnk&gl=lt&lr=lang_lt
- [3]. Baršauskienė V., Janulevičiūtė – Ivaškevičienė B. Komunikacija: teorija ir praktika. Kaunas: Technologija, 2005.
- [4]. Bielinienė J. Iškaltos menas. Vilnius, 2000.
- [5]. Crystal. D. Kalbos mirtis. Vilnius: Tyto alba, 2005.
- [6]. Europos Parlamento ir tarybos rekomendacijos dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų. Prieiga per internetą http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/ad/613/613905/613905lt.pdf
- [7]. Grebliauskienė B. Večkienė N. Komunikacinė kompetencija: komunikabilumo ugdymas. Vilnius: Žara, 2004.
- [8]. Lietuvių kalbos vartojimas aukštosiose mokyklose. Prieiga per internetą http://www.smm.lt/svietimo_bukle/docs/tyrimai/ataskaita_liet_aukst.pdf#25
- [9]. Miliūnaitė R. Apie kalbą ir mus. Vilnius, 2006.
- [10]. Naginevičienė L. S. Profesinė komunikacija. Kaunas: Technologija, 2009.
- [11]. Petrauskienė A., Mikiparavičius J. Efektyvaus bendravimo formos. Vilnius, 2007.
- [12]. Pupkis A. Kalbos kultūros studijos. Vilnius: Gimtasis žodis, 2005.
- [13]. Šernas V. Komunikacinės kompetencijos, jų ugdymo(-si) kai kurios strateginės ir taktinės problemos // Santalka, T.14, Nr.4, 2006.
- [14]. Šių dienų raštingumas // Sud. Ž. Bandorienė. Vilnius: Versus aureus, 2005.
- [15]. Tarptautinių žodžių žodynas. Vilnius: Vyriausioji enciklopedijų redakcija, 1985.
- [16]. Vilkonienė M. Bendrojo išsilavinimo kokybė: samprata, problematika, praktika. Vilnius, 2007.
- [17]. Žydžiūnaitė V., Galdikienė N. Bendrųjų gebėjimų ugdymas. Vilnius, 2007.

Giedrutė Grigonienė, Irma Spūdytė

Aspects of the Native Language Literacy as Communicative Ability among the First Year Students at Kaunas College Summary

The conception of the language as an agent of the effective communication is described in the article. The main functions of the language in a context of social life are overlooked. The results of the research on the native language literacy, carried out by Kaunas College Department of Humanities and Social Sciences, seeking to find out students' attitude towards the functions and correct usage of the native language, as well as to identify the level of native language literacy among the first year students, are presented.

Apie autores

Giedrutė Grigonienė, lektorė, Kauno kolegija, grig41@yahoo.com, profesinės kalbos mokymas, gimtosios kalbos raštingumas.

Irma Spūdytė, lektorė, Kauno kolegija, irma.spudyte@fc.kauko.lt, kvalifikacijų sandaros metodologija, kvalifikacijos tobulinimas.